Rike og like

Sosialdemokratiet synes å ha gitt en nokså stor overklasse med mange, like medlemmer. Det kan da neppe være irrelevant?

Politikk
Kalle Moene

Finanspolitisk talsmann Svein Flåtten i Høyre hevder at kronikken min i DN 14. mars viser hvordan «riktig statistikk kan misbrukes til ønskede politiske konklusjoner». Som debattknep spiller slike insinuasjoner samme rolle som hentesveis: All oppmerksomhet rettes mot det som en prøver å dekke til - manglende fakta og svake argumenter.

I kronikken ønsket jeg bare å få frem et viktig men upåaktet trekk ved den norske formues- og inntektsfordelingen: Norge har en relativ stor overklasse der det er små forskjeller mellom medlemmene. Dersom tallene mine er riktige, burde de være av interesse uavhengig av politiske holdninger og av egen formue. Nå er jeg langt fra sikker på om tallene jeg brukte er uten problemer, noe jeg gjorde oppmerksom på. Tallene stemmer for eksempel ikke helt med tallene vi kan få fra skattelistene.

Tallene er hentet fra Knight Franks «Wealth Rapport», i tillegg til Forbes' milliardærliste. Basert på begge kilder tyder beregningene mine på at de rike i Norge ikke er like velstående per rik person som de rike i USA, men at de er relativt flere, selv når jeg korrigerer for at Norge har høyere inntekt per innbygger enn USA. Regnet i forhold til folkemengden har Norge:

- nesten fire ganger så mange personer som USA med formue over tre hundre millioner kroner
- nesten dobbelt så mange som USA med formuer over åtte millioner kroner
- nesten tyve prosent flere enn USA med formue over åtte milliarder kroner.

Med andre ord, overklassen i Norge ser ut til å være relativt større med en relativt jevnere formuesfordeling enn overklassen i USA.

De rikes interesser er bedre representert og ivaretatt enn vanlige folks interesser. Det kommer klart frem i en rekke studier både i Europa og i USA. De viser at de rikes innflytelse øker når de rike er mange, når det er et stort gap mellom fattig og rik og når valgdeltagelsen går ned. Dette går klart frem i for eksempel Larry Bartels bok «Unequal Democracy: The Political Economy of the New Gilded Age» (2008), og i en nylig publisert artikkel av Sander Ensink og Yvette Peters som ser spesielt på Europa.

De mest interessante studiene av ulikhet og politikk står kanskje statsviteren Martin Gilens bak. Nylig utga han, sammen med Benjamin Page, en

Høyres Nikolai Astrup har størst formue på Stortinget, men Arbeiderpartiets stortingsgruppe har flest representanter med betydelige millionformuer, ifølge skattelistene. Foto: Øyvind Elvsborg

omfattende studie av sammenhengene mellom meningsmålinger og politiske beslutninger, basert på 1779 saker i perioden 1981 til 2002. Selv om undersøkelsen gjelder USA, har den en viss generell interesse.

Den viser at hvorvidt vanlige folk slutter opp om et politisk forslag eller ikke, har liten betydning for sjansene for at det blir vedtatt. Dersom den rikeste tidel av befolkningen støtter forslaget, har det derimot mye større sjanse for å bli vedtatt. Det spiller en vesentlig rolle hvor mange av de rike som støtter forslaget. Et forslag som får støtte fra bare én av fem rike, har 18 prosent sjanse til å bli vedtatt; et forslag som får støtte fra hele fire av fem rike, gir derimot 45 prosent sjanse for å bli vedtatt.

Undersøkelsen viser også at de rike har en effektiv vetorett over politikken. Dersom de er imot et tiltak, er sjansene for at det blir noe av tiltaket ganske små.

Gilens og Page minner oss om at i mye av politikken gjelder én dollar én stemme - eller mer presist: stemmer teller, men ressurser avgjør, som Stein Rokkan sa i 1966. Interessene til et stort antall spesielt pengesterke personer teller både fordi de er rike og fordi de er mange - noe som gjør formuesfordelingen i Norge spesielt interessant.

Formuesfordelingen i Norge har ikke blitt slik den enkleste sosialdemokratiske retorikken la opp til. Nå går det an å være uenige om i hvilken grad sosialdemokratiet historisk var spesielt opptatt av å begrense overklassens rikdom og makt, slik Jan Erik Grindheim påpeker i en fin kommentar til meg i DN 21. mars. Uavhengig av hvordan en vurderer dette, må det ha interesse å se nærmere på om den formuesfordelingen som den skandinaviske modellen faktisk har ledet til, bidrar til å opprettholde modellen på sikt.

Sosialdemokratiet ser ikke bare ut til å ha gitt oss små lønnsforskjeller og stor sosial trygghet. Tallene mine tyder på at vi også har fått en overklasse som består av mange og like medlemmer og der det er en tydelig kløft mellom overklassen og vanlige folk.

Nærmest som en kuriositet: Noe av dette gjenspeiler seg i formuesfordelingen blant stortingsrepresentantene. De rikeste finner vi i Høyres stortingsgruppe, med Nikolai Astrup i spissen og med Svein Flåtten som en god nummer to. Men det er Arbeiderpartiets stortingsgruppe som ifølge skattelistene har flest representanter med betydelige millionformuer.

Kalle Moene, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo

NÆRINGSTOMTER TIL SALGS

RØYKEN NÆRINGSPARK

BYGGEKLARE NÆRINGSTOMTER
KONTAKT MALLING & CO MARKETS Telefon: 32 21 37 00
En moderne næringspark sentralt beliggende med kort vei til Drammen, Oslo, Asker og Vestby
www.rnpark.no